

TURKISTONDA SOVET TUZUMIGA QARSHI QARSHILIK HARAKATI

“SWOT” TEXNOLOGIYASI

S	KUCHLI TOMONLARI (hokimiyat va shart-sharoitga nisbatan)	O	IMKONIYATLARI (hokimiyat va shart-sharoitga nisbatan)
	<p>Istiqlolchilik harakati o‘z jug‘rofiy doirasiga ko‘ra, 3 hududga bo‘linadi: Turkiston ASSR, Buxoro Respublikasi va Xorazm Respublikasi hududlari. Qurolli kurash o‘z rivojlanish jarayoniga ko‘ra, 2 davrni bosib o‘tdi: 1918–1924 va 1925–1935-yillar. Bolsheviklar tomonidan amalga oshirilgan dastlabki sotsialistik tadbirlar xamda qizil armiya jangchilarining talonchilik va bosqinchilik siyosati harakatga alohida keskinlik va ko‘lam bag‘ishladi. Bu hodisalar kurashning tobora kengayishi va rivojlanishiga olib keldi. Kurashchilar faqat jang harakatlari olib borish bilan cheklanmasdan Madaminbek boshchiligida 1919-yil 22-noyabrda Muvaqqat Farg‘ona hukumati nomli hukumatni ham tuzdilar.</p>		<p>Qurolli kurash o‘zining harakatlantiruvchi kuchlari dehqonlar, chorakorlar, hunarmandlar, kosiblar va mardikorlar, to‘q badavlat oilalarning vakillari – savdogarlar, boylar hamda ulamolar va tashkiliy tuzilishi jihatidan ham aholining barcha guruhleri va ijtimoiy qatlamlarini o‘ziga qamrab olgan harakat hisoblanadi. Qizil askarlar tomonidan bosqinchilik va talonchiliklarning kuchayishi ularga qarshi harakatni yanada kuchaytirdi va kurashchilar safiga muntazam ravishda askarlar (yigitlar) qo‘shilib turdi va yangidan-yangi guruhlar tashkil topdi.</p>
W	KUCHSIZ TOMONLARI (hokimiyat va shart-sharoitga nisbatan)	T	TO‘SIQ VA MUAMMOLAR (hokimiyat va shart-sharoitga nisbatan)
	<p>Turkiston jamiyatida o‘sha paytda yetakchi mavqega ega bo‘lgan ulamolar ham harakat mafkurasini tayyorlashda muayyan darajada xizmat qildilar. Ammo harakat ayrim mutaassib ruhoniylarning amallari oqibatida ko‘pgina hollarda faqat islom g‘oyalariga singib ketdi va shu bilan cheklanib qoldi. Eng zaif tomoni uning O‘rta Osiyo mintaqasida yagona markaz ostida to‘liq birlasha olmasligi, harakatning boshidan to oxirigacha mafkuraviy asos bo‘lib xizmat qiluvchi yagona milliy dasturning yaratilmaganligi hamda ba’zi yetakchi shaxslar orasidagi kelishmovchilik va nizolar, ayrimlarining tor dunyoqarashi va boshqalar bo‘ldi.</p>		<p>Ayrim shaxslar (Xolxo‘ja Eshon, G‘ulomalixon Bahodir va boshqalar) harakatga faqat o‘zlari rahbarlik qilishni o‘ylab, yagona qo‘mondonlikka bo‘ysunmadi. 1924-yil oxirida Turkiston mintaqasida milliy-hududiy chegaralanish o‘tkazilishi natijasida qurolli kurashning 1-davri yakunlandi. Uning 2-davri esa yana 10 yil davom etib, o‘zining xarakteri va kuchlar nisbati jihatidan avvalgi davrga nisbatan ancha farq qiladi. 30-yillarning o‘rtalariga kelib qurolli harakat mag‘lubiyatga uchradi. Tirik qolgan kurashchilarning aksariyati xorijiy davlatlarga muhojir bo‘lib jo‘nab ketishga majbur bo‘ldi.</p>

“T” – TEXNOLOGIYASI

Mavzuga doir sanalar	Sanaga tegishli voqealar
1885–1918-yillar	Kichik Ergash hayot-faoliyati davri
1882–1921-yillar	Katta Ergash yashagan yillar
1918-yil 27-fevral	bolsheviklarning harbiy kuchlariga qarshi bo‘lgan janglarning birida Kichik Ergash shahid bo‘ldi
1918-yil mart oyining oxiriga kelib	Katta Ergashning nomi Farg‘ona vodiysi aholisi o‘rtasida juda mashhur bo‘lib ketdi.
1892–1920-yillar	Madaminbek – Muhammad Aminbek Ahmadbek o‘g‘li yashagan yillar
1918-yilning o‘rtalariga kelib	Farg‘ona vodiysida taxminan 100 ga yaqin qo‘rboshi o‘z guruhlar bilan kurash olib bordilar.
1919-yil yozining oxiri va kuzida	Farg‘ona vodiysidagi istiqloqlilik harakati o‘zining eng yuqori cho‘qqisiga chiqdi.
1919-yil 12-oktyabrda	Pomirning Ergashtom ovulida bo‘lgan anjumanda Madaminbek boshchiligida Farg‘ona muvaqqat muxtoriyat hukumati tuzildi.
1920-yil 6-martda	Madaminbek bilan N.Veryovkin-Roxalskiy o‘rtasida Skobelevdada yarash bitimi imzolandi.
1920-yil 3-mayda	Shermuhammadbek boshchiligida Turkiston – turk mustaqil islom jumhuriyati tashkil topdi.

“T.T.T.” (tushundim, tahlil qildim, topdim) **texnologiyasi**

Quyida keltirilgan 10 ta tarixiy ma'lumotlarning har birida bittadan so'z (tarixiy nom, atama, sana yoki geografik joy nomi) xato berilgan. Avvalo, ushbu tarixiy ma'lumotlarni yaxshilab tushunib olib, so'ngra ularni birma-bir tahlil qilib, ulardagi xatoliklarni topish va to'g'rilash lozim.

1. Turkistonda sovet rejimiga qarshi istiqloqlilik harakati 1918-yil fevralda dastlab Andijon atroflarida boshlandi. **(Qo'qon)**
2. 1918-yil 27-fevralda bolsheviklarning harbiy kuchlariga qarshi bo'lgan janglarning birida Katta Ergash shahid bo'ldi. **(Kichik Ergash)**
3. Farg'ona vodiysidagi istiqloqlilik harakati 1918-yil yozining oxiri va kuzida o'zining eng yuqori cho'qqisiga chiqdi. **(1919)**
4. Turkistondagi harakat 1919-yilning yozi va kuzida o'zining yangi bosqichiga qadam qo'ydi. **(1920)**
5. 1920-yil 3-mayda Madaminbek boshchiligidagi Turkiston – turk mustaqil islom jumhuriyati tashkil topdi. **(Shermuhammadbek)**
6. Samarqand viloyatidagi istiqloqlilarga 1918–1923-yillarda Islom Polvon va Yormat Maxsumlar rahbarlik qilgan. **(Bahrombek va Ochilbek)**
7. Samarqand atrofidagi Bachqir ishlog'ida tug'ilgan Hamroqulbek qo'rboshi Bahrombekning yaqin yordamchisi bo'lgan. **(Past qishloqda)**
8. Munavvarqorining yozishicha, Ochilbek 1921-yildan boshlab “Turkiston milliy birligi” ko'rsatmalari asosida faoliyat ko'rsatgan. **(Ahmad Zaki Validiy)**
9. Farg'onada Nodira qiz singari ayol qo'rboshilar Turkistondagi milliy istiqloqlilik kurashi tarixiga shonli sahifalar qo'shdilar. **(Buxoroda)**
10. “Madaminbek qo'rboshilar o'rtasida eng kuchlisi bo'lgan bo'lsa, Bahrombek shubhasiz eng xavflisi edi”. **(Shermuhammadbek)**